

Landing van Willem I in 1813 in Scheveningen.

De inrichting van het stadsbestuur in de 19de eeuw

Leen Ouweneel

De aankomst van prins Willem Frederik op het strand van Scheveningen, op dinsdag 30 november 1813, 's middags tegen vier uur, behoort tot de klassieke taferelen van onze vaderlandse geschiedenis. Voor Oranjegezinden betekende Willem's terugkeer de herleving van Nederland als onafhankelijke staat. Voor anderen was dit de frustratie van hun patriotse wensdromen.²

Het herstel van het Oranjebeind na de val van Napoleon betekende niet dat het regentenbestuur van vóór 1795 weer in ere werd hersteld. Op basis van het bestuursreglement van 1824 kan een beeld worden geschetst van de opgetreden veranderingen, maar ook van de mate waarin werd teruggegrepen op oude instituties.³ Pas na invoering van de Gemeentewet van 1851, die onomstotelijk verbonden is met de liberale staatsman Thorbecke, kunnen we spreken van democratisering van het plaatselijk bestuur.

'Wetversetting van 1813'
Eind 1813 beleefde de stad een spannende tijd. Op 29 november was de Franse commandant Giony met ongeveer driehonderd man vanuit Nieuwpoort de Lek overgestoken en had met maire (burgemeester) Neuchemin onderhandeld over leveranties en inkwartiering van zijn troepen. Zijn Franse verkenningseenheid ging vanuit de stad richting Haastrecht. Deze stootte op boer 'Vosk, die ben middeelde met de krees 'De Kozakken! De Kozakken'. Het liidde er wel toe dat Giony de overzijde van de rivier weer opzocht, waarbij hij de post en alle beschikbare vaartuigen meenam. Bij zijn vertrek dreigde hij de volgende dag terug te komen en dan met Schoonhoven te handelen net als met Woerden, dat door de Franse troepen was geplunderd. Gelukkig trokken de 30ste november 36 kozakken de stad binnen en brachten zij de stad in staat van verdediging.⁴

Op 3 december kwam de municipale raad van de stad bijeen. Onderwerp van bespreking was de brief van het 'Provisorieel (voortijp) Bestuur van Utrecht' van 30 november waarin de raad werd verzocht, maar tegelijkertijd werd uitgenodigd om zich 'bij provisie' te blijven belaten met de regering van de stad. Daartoe dienden zij de eed van trouw aan de Franse keizer op te zeggen en de 'eed van gehouw en getrouw aan Zijne Hoogheid den Here Prince van Orangen en Nassau' schriftelijk af te leggen. Na een kort beraad werd aldus besloten. Dit was de eerste wetversetting die de zittende leden van het stadsbestuur in principe handhaafde.